

Aanslagen Parijs

SYMBOOL

Vredesteken met de Eiffeltoren nu het symbool van de aanslagen

De tekenaar Jean Julien maakte gisteravond al kort na het begin van de aanval door extremisten op Parijs deze tekening: het vredeteken samen met de Eiffeltoren. Het is het symbool aan het worden voor dit drama, zoals 'Je suis Charlie' dat was bij de aanslag op Charlie Hebdo.

Column

Marjan Berk

Wat gaat er om in de koppen van die jongens?

In slaap gevallen tijdens het kijken naar de herhaling van het televisieprogramma van Jeroen Pauw, wakker geschrokken en op de televisie die nog aanstond geconfronteerd met de horror van de gebeurtenissen in Parijs.

Ik leef alleen, meestal deel ik onverwacht nieuws telefonisch met mijn vrienden en familieleden, maar op dit nachtelijk uur durf ik niemand meer te bellen. Ik blijf aan buis en radio gekluisterd en zout mijn grote behoefte aan het delen van mijn emoties op tot de volgende dag. Ik ril af en toe een beetje, de beelden van de aanslag refereren voor mij onherroepelijk aan mijn herinnering aan het bombardement op Rotterdam in 1940, waar ik 4 dagen lang bij ieder luchalarm moest schuilen voor de bommen van de moffen.

Tot de finale op de 14de mei. Er viel een brandbom op oma's huis. Een Nederlandse soldaat met een helm op kwam ons redden. Hij tilde mijn kleine broertje op zijn arm, mijn moeder met mij aan haar hand volgde hem, struikelend over stukken puin. De soldaat bracht ons naar de Lusthofstraat, waar een vrachtauto op ons en andere vluchtelingen wachtte. Tot mijn grote kinderontsteltenis zag ik daar een winkel vol dozen flikken en een schoenenwinkel, met kapotte ruiten, waar mensen zakken vol spullen aan het roven waren. Die herinnering heb ik scherp opgeslagen in mijn kinderebrein: ze moeten vluchten! Ze kunnen een bom op hun kop krijgen!

Zo reden we de stad uit en werden ondergebracht in een boerderij. Ik stond bij het raam, kwam nét met mijn hoofd boven de vensterbank uit om te kijken naar de vuurgloed van de brandende stad met daarin een bloedrode ondergaande zon. Voor de rest van mijn lange leven komt die herinnering als een repeterend geweer terug bij heftige oorlogsogenblikken. Bij het bezoek aan een oorlogsmuseum bij Ieperen in België ben ik snikkend weggelopen toen er gierende bommenwerpers het beeld invlogen, onverdraaglijk. Toen het dag werd probeerde ik te bellen met mijn jongste kleinzoon, 18 jaar oud en net begonnen met zijn studie. Hij is gelukkig al wakker: "Wat heb jij gedaan toen je het hoorde?" "Ik ben gaan sms'en met mijn vrienden. We vonden het allemaal vreselijk!"

Op de radio vertelt Marc Chavannes, hoe in Parijs de mensen hun deuren openzetten, hun codenummers op een briefje schreven zodat je kon binnenkomen. Mensen gingen bij elkaar schuilen, om te praten en gezamenlijk te drinken, in grote behoefte aan saamhorigheid.

En wat mij maar voortdurend bezighoudt, is de gedachte hoe het toch zover kan komen in de koppen van die jonge mannen, dat ze besluiten een bom met springlading op hun lichaam te binden en met inzet van hun eigen veelbelovende leven dood en verderf te zaaien onder zoveel mogelijk medemensen. Welk hoger doel dienen ze hier mee? En ik denk aan de toekomst van mijn kleinkinderen, die vol geestdrift en hoop aan hun studie zijn begonnen. Allemaal hebben ze een betere wereld in hun hoofd. Hoe moeten we het tij keren?

Een aanslag op de westerse waarden

Ontwrichting maatschappij als doel

▲ Twee dagen na de aanslag biedt Parijs de aanblik van een belegerde stad. FOTO EPA

ROTTERDAM | Een voetbalwedstrijd, een restaurant, een concert. De aanslagen in Parijs zijn een aanslag op alles waar het Westen voor staat. Maximale chaos, angst en onzekerheid creëren. Dat is precies wat IS wil bereiken.

TONNY VAN DER MEE

De daders hebben hun doelwitten zorgvuldig gekozen, zegt terreurdeskundige Bibi van Ginkel (Clingendael). „Een muziekband, het uitgaansleven, alles wat symbool staat voor de waarden van de vrije westerse samenleving die zij zo verafschuwen.”

Met het zaaien van dood en verderf bij dit soort 'softe' doelwitten is de impact maximaal. Het doet denken aan de gijzeling in een theater in Moskou (2002), of de terreur van Anders Breivik in Oslo en bij een jeugdkamp op het eiland Utoya (2011).

„Qua stijl en chaos die het heeft veroorzaakt, is het te vergelijken met eerdere aanslagen. Plekken waar mensen zich vrij kunnen bewegen, zijn bij uitstek een interessant doelwit voor terroristen. Er zijn veel onschuldige slachtoffers en de paniek is groot. Dat zorgt voor een enorme aandacht.”

De moordcommando's gingen voor zoveel mogelijk slachtoffers onder een breed publiek. Toevallige passanten, nietsvermoedende eters, voetbalfans in een stadion. „Bij Charlie Hebdo was de aanslag nog gericht op het tijdschrift en de mensen erachter. Bij deze aanslagen is het gevoel van angst en onzekerheid groter,” zegt Van Ginkel. „De angst die mensen nu ervaren, is een angst die het verschil kan maken tussen leven en dood. Mensen moeten voortdurend alert zijn. Dit heeft impact op de rest van je leven.”

„Het is een oorlogsdaad,” zei president François Hollande. Een oorlogsdaad van de 'terroristen' van IS,

gericht tegen Frankrijk en 'de waarden waar we voor staan'.

Nu de president het woord 'oorlog' in de mond heeft genomen, zijn de verwachtingen hoog gespannen. Wat wordt zijn antwoord in oorlogstijd?

„Uitgezocht moet worden of dit een door IS in Syrië bedachte en geïnitieerde aanslag is, of dat dit bedacht is door jongeren in Frankrijk zelf,” zegt Beatrice de Graaf, hoogleraar conflict en veiligheid (Universiteit Utrecht).

Mensen moeten voortdurend alert zijn. Dit heeft impact op je leven

–Bibi van Ginkel

„Wat mij irriteert, is de focus in de discussie op de mogelijke aanwezigheid van terroristen in de vluchtelingenstroom. Daar komt het gevaar niet vandaan. Het grote gevaar komt van de radicale jongeren die hier al zijn. Bij een groot deel van de jongeren en bekeerlingen is veel woede en frustratie. Zo'n aanslag is hún manier om iets terug te willen doen. Het is naïef om te denken dat ze hier geen oorlog voeren.”

Het sluiten van de grenzen is geen oplossing voor de lange termijn, zeggen de deskundigen. „Eén dader komt gewoon uit Frankrijk.

En radicalisering wordt in belangrijke mate gevoed door internet,” zegt Rob de Wijk, directeur van het Den Haag Centrum voor Strategische Studies.

„Iedereen die zegt dat zo'n aanslag kan worden voorkomen, doet aan volksverlakkerij. Er kan een verkeerde inschatting worden gemaakt. Het blijft mensenwerk. Maar de meeste aanslagen worden voorkomen.”

Repressie

Ook in Nederland kan het gebeuren, maar de kans is kleiner. De Franse banlieus zijn plekken waar radicale jongeren zich anoniemer voortbewegen en makkelijker aan wapens kunnen komen en een aanslag kunnen voorbereiden. Bovendien is in Nederland meer aandacht voor interventie en preventie in wijken, terwijl de Franse aanpak vooral gericht is op repressie.

„Met deze operatie wil IS het draagvlak ondermijnen voor de Franse betrokkenheid bij de strijd in Syrië,” zegt De Wijk. „Het is buitengewoon gevaarlijk als hierdoor in eigen land de situatie verder polariseert. Dat is precies wat IS wil.”

Ook als de coalitie stopt met bombardementen in Syrië is het gevaar van IS niet weg. De Wijk: „IS is gebaseerd op de ideologie van het kalifaat. In hun toekomstplannen willen ze ook grote delen van Europa daarbij hebben. Zonder westerse betrokkenheid in het Midden-Oosten, gaat dit nog een tijdje door.”

Bovendien wordt het gedachtegoed gedeeld door een breder publiek, dat in meer of mindere mate ook bereid is daar werk van te maken. Van Ginkel: „En dat zijn gewoon mensen die in de eigen samenleving wonen. Met het oprollen van een terreur en repressie genees je dit kankergezwell in de samenleving niet.”